

خطرات مصرف بی رویه استامینوفن

استامینوفن که در آمریکا بیشتر با نام تجاری تایلنول (Tylenol) شناخته می شود، دارویی است که عمدتاً به عنوان تب بر و مسکن در همه سنین اعم از نوزادان، کودکان و بزرگسالان کاربرد دارد. استامینوفن دارویی مفید و پرکاربرد است که می توان آن را بدون نسخه (Over the Counter) هم از داروخانه ها تهیه کرد، اما باید در نظر داشت که مصرف بیش از حد استامینوفن می تواند به کبد آسیب جدی بزند. سازمان غذا و داروی آمریکا (FDA) توصیه می نماید که مصرف روزانه استامینوفن در یک شخص سالم بزرگسال نباید از ۴۰۰۰ میلی گرم یا ۴ گرم در روز تجاوز کند. متأسفانه فاصله بین حد مجاز مصرف روزانه دارو و میزانی که به کبد آسیب می زند بسیار اندک است و همین امر عامل بسیاری از مسمومیت ها با استامینوفن می باشد. به همین دلیل کمپانی سازنده تایلنول سقف مصرفی روزانه استامینوفن را از ۴۰۰۰ میلی گرم به ۳۰۰۰ میلی گرم کاهش داده است که مورد توافق بسیاری از داروسازان و پزشکان می باشد. در بعضی از افراد، میزان مجاز مصرف روزانه از این هم کمتر می باشد. به عنوان مثال، افراد مبتلا به بیماریهای کبدی، کسانی که به طور روزانه بیش از حد معمول از نوشیدنی های الکلی استفاده می کنند و کسانی که تحت درمان با داروی ضد انعقاد وارفارین می باشند، ممکن است سریع تر دچار آسیب کبدی ناشی از مصرف استامینوفن گردند و باید در مصرف استامینوفن احتیاط بیشتری کنند.

علائم مصرف بیش از حد (Overdose) دارو معمولاً شامل بی اشتها، حالت تهوع و استفراغ و درد در قسمت راست بالای شکم می باشد. اگرچه مشکلات ناشی از مصرف استامینوفن در بیشتر موارد قابل درمان است، گاهی اوقات مصرف بیش از حد این دارو می تواند به نارسایی کبد بیانجامد که در صورت عدم درمان سریع می تواند باعث مرگ بیمار گردد. از این رو فردی که احتمالاً یا قطعاً تعداد زیادی قرص استامینوفن مصرف کرده است (حدود هشت یا ده عدد یا بیشتر)، در معرض آسیب کبدی قرار دارد. شخصی که استامینوفن بیش از حد مصرف کرده است، معمولاً نیاز به بستری در اورژانس یا بیمارستان و انجام تست خون جهت تعیین سطح استامینوفن در خون و سایر آزمایشات کبدی دارد. درمان می تواند شامل شستشوی معده، تجویز سرم و یا داروهایی باشد که به دفع سریع تر استامینوفن از بدن کمک نمایند.

دلایل عمده مصرف بیش از حد و مسمومیت با استامینوفن چیست؟ مهم ترین دلیل، مصرف هم زمان چندین داروی مختلف است که هر کدام شامل مقداری استامینوفن می باشند. در حدود ۶۰۰ داروی متفاوت وجود دارند که حاوی استامینوفن می باشند که بسیاری از آنها مانند داروهای سرماخوردگی، تب بر و یا مسکن بدون نسخه قابل تهیه هستند. از جمله می توان به داروهای سرماخوردگی مانند Dimetapp، NyQuil، DayQuil، Theraflu اشاره کرد که بسیاری از افراد از وجود استامینوفن در آنها بی اطلاع هستند و ممکن است این داروها را همراه سایر مسکن های حاوی استامینوفن استفاده نمایند. دلیل دیگر نوشیدن الکل است. افرادی که باید به طور روزانه داروهای حاوی استامینوفن مصرف نمایند، بهتر است از نوشیدن الکل زیاد اجتناب نمایند، چون مصرف هم زمان استامینوفن و الکل خطر آسیب کبدی را بالا می برد.

برای پیشگیری از مشکلات ذکر شده چه باید کرد؟ همواره برچسب داروها را به دقت مطالعه نمایید تا از وجود استامینوفن در آنها آگاه شوید و از مصرف هم زمان داروهای حاوی استامینوفن خودداری نمایید. در مورد داروهای بدون نسخه (Over the Counter)، قسمت Active Ingredient را بخوانید که معمولا لغت Acetaminophen در آن به صورت درشت تر و یا های-لایت چاپ گردیده است. اگر استامینوفن را به عنوان مسکن مصرف می کنید و با وجود مصرف بالاترین میزان مجاز هنوز درد دارید، هرگز دوز مصرفی داروی تجویز شده خود را بدون مشورت با پزشک معالج یا دکتر داروساز بالا نبرید. اگر شک دارید که دو دارو که باید هم زمان مصرف کنید حاوی استامینوفن هستند، حتما با دکتر داروساز مشورت نمایید. به عنوان آخرین توصیه که در مورد همه داروها صادق است، قرص های استامینوفن را در قوطی های دربسته و دور از دسترس کودکان قرار دهید.